

NYE NASJONALE MÅL FOR VANNSYSTEMENE

Ansvarlige departementer for utarbeidelsen av de nye nasjonale målene er Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) i samarbeid med Kommunal- og regionaldepartementet. Det nye forslaget til nasjonale mål for vannforsyningen og vannledningsnettet er følgende:

Målsettinger:

- Ikke-planlagte avbrudd i vannforsyningen bør være mindre enn 0,5 time i snitt per innbygger per år og totale avbrudd mindre enn 1,0 time i snitt per innbygger per år.
- Forsynings sikkerheten skal være bedre enn 99,95 prosent. (Forsynings sikkerhet = Antall innbyggertimer uten avbrudd i forsyningen / Antall innbyggertimer totalt * 100).
- Årlig rehabilitering av vannledningsnett bør i gjennomsnitt minst være 2 prosent på nasjonalt nivå frem til 2035.
- Lekkasje fra det enkelte ledningsnett bør være mindre enn 25 prosent innen 2020.

Dette er nye, konkretiserte målsettinger basert på forventningen om at det må være oppmerksomhet på funksjonssikkerhet.

Måldato:

Innen 2020 bør den årlige rehabiliteringen for hele landet være 2 prosent av det totale vannforsyningsnettet.

Målet om 2 % fornyelse per år på landsbasis er OVAL meget fornøyd med, og innebærer nesten en tredobling av dagens fornyingstakt. Lekkasjer mindre enn 25 % er også meget ambisiøse mål som OVAL hilser velkommen. OVALs høringssvar til departementet gir også uttrykk for vår positive respons.

VILLERE, VÅTERE, VARMERE

Mens OVAL intervjuer meteorolog Eli Kari Gjengedal, bøtter regnværet ned i bygatene utenfor vinduet. På TV og radio meldes det brudd på jernbanespor, ras og utgraving av store og små veier, mer enn 300 mennesker evakuert i Gudbrandsdalen og ødelagte hus og hjem over hele Sør-Norge.

OVAL:

«Da værprofetene for noen år siden spådde global oppvarming og at politen skulle smelte, så vi helst for oss palmer langs strendene i Lofoten, badevann året rundt og strandtomter til alle».

ELI KARI:

«Mange trodde ikke på klimaendringer i det hele tatt, men det er jo nettopp det vi opplever nå. Men dette er mye mer komplisert enn at det bare blir litt varmere i lufta. Oppvarmingen fører til store lavtrykk, kraftige vinder, ekstreme nedbørsmengder over kort tid – været skifter raskere og mer uforutsigbart og konsekvensene blir mer dramatiske med oversvømmelser og flom, sprenge vannrør og overbelastede renseanlegg».

«Spådommene fra ekspertene har stort sett slått til?»

«Ja, for 10 år siden ble det spådd at Norge ville bli 20 % våtere i løpet av de neste 50 årene, og vi kan vel alle se at det er slik det går? Ikke bare er det slik at vannmengden øker, men det vannet som kommer, kommer over langt kortere tidsrom. Resultatet er uholdbare nedbørsmengder».

«I VA-bransjen har vi tydelig sett utviklingen og vi har advart både lokale og sentrale myndigheter om det VA-nettet vi har – med vannrør, renseanlegg, overløpssystemer og flomsperrer av ulikt slag er i så dårlig forfatning at hele VA-nettet vil kunne bryte sammen dersom vannmengdene øker. Og akkurat det skjer jo nå...»

«Og ikke bare her i landet, men over hele kloden. Vi må nå bare lære oss hvordan vi skal redusere skadelige effekter, og det er heldigvis mange kloke hoder som leter etter løsninger – små og store. Som for eksempel grønne tak med

beplantning for å bremse nedbøren og skåne rørsystemene. Eller kunstige sjøer som står tomme for vann, og som man så kan lede vannet inn i når det trengs for å avlaste avløpssystemene. Det er en mengde tiltak vi kan ta i bruk når vi bare aksepterer at ekstremværet er kommet for å bli – og det blir bare mer og mer ekstremt i fremtiden».

FAKTA OM VA-NETTET:

Kommunalt spillvannsførende avløpsnett er på 35 700 km. Medregnet offentlige overvannsledninger er lengden offentlige avløpsledninger ca. 51 000 km. Kommunalt vannnett er på ca. 43 900 km. Kommunale vannverk leverte 483 liter per person og døgn. Virkelig forbruk i husholdninger er ca. 150 liter per person og døgn. Annet forbruk er ca. 80 l/p.d. Lekkasjer i vannnettene blir da ca. 250 l/p.d. Fornyelsen av avløpsnettet per år var på ca. 0,44% i 2011. Fornyelsen av kommunalt drikkevannsnett er i gjennomsnitt for årene 2009–2011 på ca. 0,6% per år. Ca. 1/3 av vannettet ligger i vannverk som praktisk talt ikke har noen fornyelse.

DET ER STORTINGSVALG I ÅR! OG KANSKJE STÅR VI OGSÅ OVERFOR ET REGJERINGSSKIFTE?

Alle innen norsk VA har i mange år forventet at sentrale myndigheter tar et ansvar for utbedring av VA-nettet i stedet for å skyve alt ansvaret over på kommunene og forvente at de skal realisere alt etterslep og ønsker gjennom egne initiativ og økte gebyrer fra innbyggerne. I skrivende stund ser det ut til at de sentrale partiene i en eventuell ny regjering vil kunne bli Høyre og Fremskrittspartiet. OVAL har derfor sjekket hva disse to har signalisert når det gjelder VA-satsningen i årene fremover. Vi konstaterer at nettopp disse spørsmålene IKKE har vært gjenstand for bred debatt de to partiene imellom og at de er fint lite samstemte i sine syn på VA.

Fremskrittspartiet setter VA på dagsorden

Fire stortingsrepresentanter fra Fremskrittspartiet fremmet 17. april forslag om tiltak for å bedre infrastrukturen innen drikkevannsforsyning og avløp. De har følgende forslag:

Forslag 1. Etablere økonomiske incitament for kommunene, herunder rentefrie lån til rehabilitering av VA-anlegg.

Forslag 2. Fastsette anbefalte retningslinjer for en minstestandard på funksjonsdyktighet og teknisk tilstand på vannforsynings- og avløpsnettet, herunder tilpasning til EUs vanddirektiv.

Forslag 3. Bidra til å styrke kompetanse og rekruttering til infrastruktursektoren for vann og avløp.

Forslag 4. Iverksette utredninger med sikte på utvikling og forskning for en bedre VA-sektor.

Forslag 5. Revisjon av gebyrregelverket.

Forslag 6. Supplere forskriftene med regler for budsjettering, regnskap, revisjon og kontroll.

Forslag 7. Sikre at private aktører gis anledning til å bygge VA-anlegg og drive disse.

Så lenge staten ikke viser interesse for å følge opp kommunenes VA-nett mht. manglende funksjonsevne og fornyelse, vil situasjonen neppe bli særlig bedre enn den er i dag. FrP-forslaget er derimot et meget konstruktivt forslag som vil kunne løse mye av problemet. OVAL mener det er fortjenestefullt at et parti på Stortinget tar opp vann og avløp spesielt, og MEF vil følge opp saken overfor Fremskrittspartiet.

Høyre skal «følge dette nøy»

På direkte forespørsel til Høyre – med en lang rekke konkrete spørsmål – finner vi følgende tilbakemelding fra Mette Trønder som er Politisk Rådgiver i Høyre:

Spørsmålene dere stiller ligger innenfor kommunenes ansvar. Vi er kjent med at det i mange kommuner er vedlikeholdsetterslep. De fleste steder dekkes drift og vedlikehold etter selvkostprinsippet, altså at innbyggerne betaler dette gjennom gebyrer og bruk. Høyre har ikke sentralt fastsatt politikk på dette, men vil følge dette nøy i kommunebudsjettarbeidet og i saker som kommer om eventuelle klimatilpasninger.

OVAL trodde vel egentlig at statens nåværende vedlikeholds- og fornyelsesarbeid, som Høyre ser ut til å ville fortsette, for lengst har dokumentert sin utilstrekkelighet ettersom vi nå i mange år har hatt et av de dårligste VA-nett i den vestlige verden.

OVAL våger en spådom i forkant av Stortingsvalget: Det ligger ikke an til snarlig utbedring av VA-nettet – uansett valgresultat.

RIKSREVISJONEN UNDERSØKER AVLØPSSEKTOREN

Riksrevisjonen har utgitt en ny rapport om kommunenes styring og kontroll av tjenester med nasjonale mål (3:7 [2012-2013]) og har blant annet sett på avløpssektoren. Noen funn:

➤ Over halvparten av kommunestyrene får ikke rapportering om sentrale tilstandsparametere, og også få administrasjonssjefer får slik rapportering.

➤ 58 prosent av kommunene har ikke vedtatt handlingsplaner eller strategier for avløpstjenesten i perioden 2007–2011.

➤ 38 prosent av kommunene har satt mål for avløpstjenesten, men bare halvparten av kommunestyrene i disse kommunene har fått rapporter som sammenligner mål og måloppnåelse.

➤ Brukerundersøkelser er i bruk i færre enn 10 prosent av kommunene.

➤ KOSTRA-data benyttes bare av en tredjedel av kommunene for å følge opp kvalitet i avløpstjenesten.

➤ Få kommuner fører tilsyn med avløpsanlegg der kommunen er tilsynsmyndighet (også dersom de selv eier anleggene), dvs. for anlegg med mindre enn 2000 person-ekvivalenter tilknyttet.

➤ 30-40 prosent av kommunene manglet oversikt over utslipp fra overløp.

➤ Risikovurdering av avløpstjenesten har bare vært etterspurt administrativt i 18 prosent av kommunene.

Rapporten viste at undervisningssektoren lå adskillig bedre an enn avløpssektoren, og den har også mye sterkere krav om rapportering og dokumentasjon, og det kan være noe av forklaringen på forskjellene. Hjemmetjenesten lå et sted midt i mellom.